



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

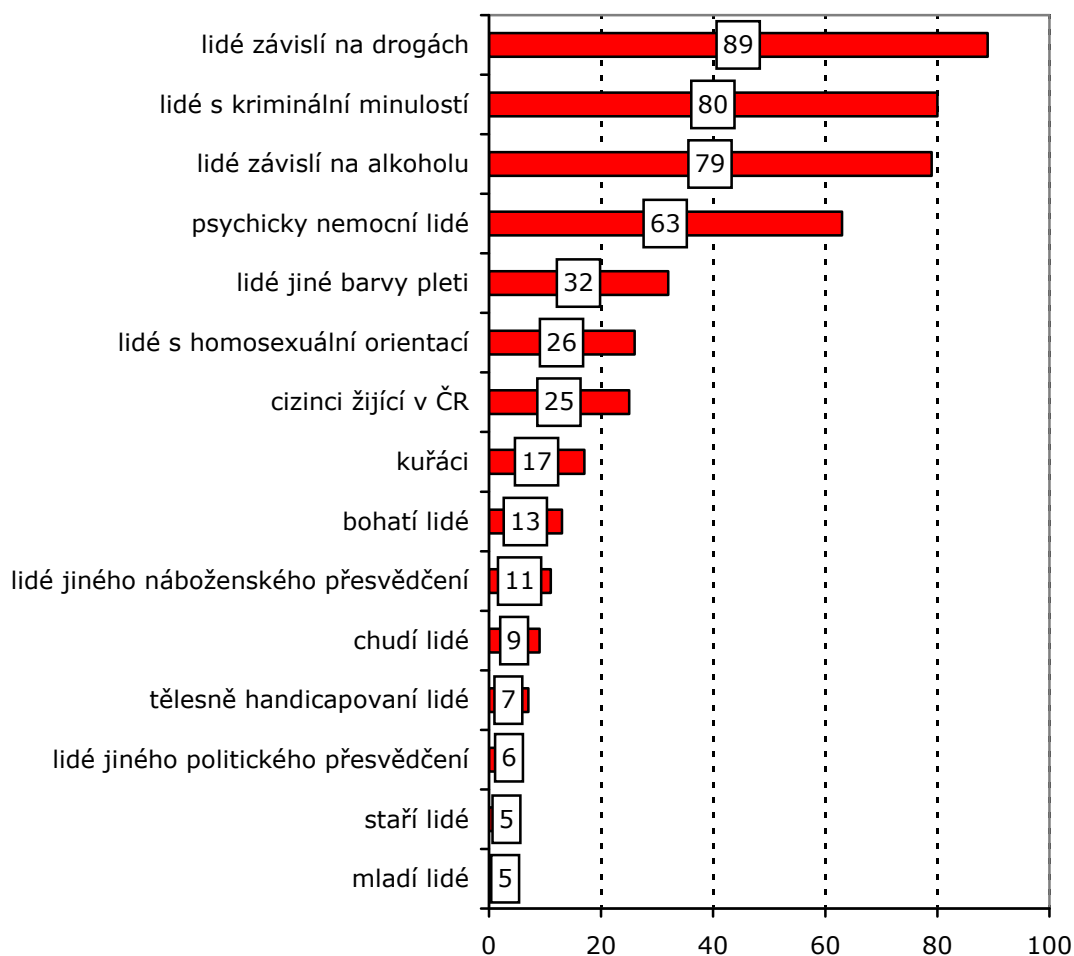
Tolerance k vybraným skupinám obyvatel

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2011, v11-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. 3. – 14. 3. 2011</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1306</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.19, OV.20</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>13. května 2011</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

V březnu 2011 byl v rámci pravidelného výzkumu Naše společnost zjišťován vztah občanů České republiky k vybraným skupinám obyvatel. V prvním případě byla míra sociální distance měřena otázkou, zda by dotyčný chtěl či nechtěl mít dané lidi za sousedy. V druhém případě bylo zjišťováno mínění o ostatních lidech, tedy nakolik jsou lidé v České republice tolerantní vůči těm samým skupinám obyvatel.

Největší odstup mají občané k lidem drogově závislým, u kterých se 89 % vyslovilo, že by je nechtělo mít za sousedy. Podobně je tomu u lidí s kriminální minulostí (80 %) a lidí závislých na alkoholu (79 %). Poměrně velká distance je viditelná i v případě psychicky nemocných lidí, které by za sousedy nechtěly mít necelé dvě třetiny (63 %) obyvatel. Ostatní vybrané skupiny obyvatel již nejsou odmítány v takové míře, jistou distancí lze ještě zaznamenat v případě lidí jiné barvy pleti (32 % občanů se vyjádřilo, že by je nechtělo mít za sousedy), lidí s homosexuální orientací (26 %), cizinců žijících v ČR (25 %), 17 % projevilo odmítavý postoj ke kuřákům. Vůči ostatním vybraným skupinám obyvatel definovaných podle majetku, věku, náboženského či politického přesvědčení je odstup poměrně malý.

Graf 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy?¹

Ve srovnání s minulým šetřením v březnu 2010 se distance od vybraných skupin v zásadě nezměnila. Jisté posílení lze zaznamenat v případě lidí s kriminální minulostí, což v podstatě znamená návrat na úroveň předešlých let. Z dlouhodobějšího hlediska se potvrdil o něco větší odstup vůči lidem jiné barvy pleti, který byl poprvé zaznamenán ve výzkumu z minulého roku.

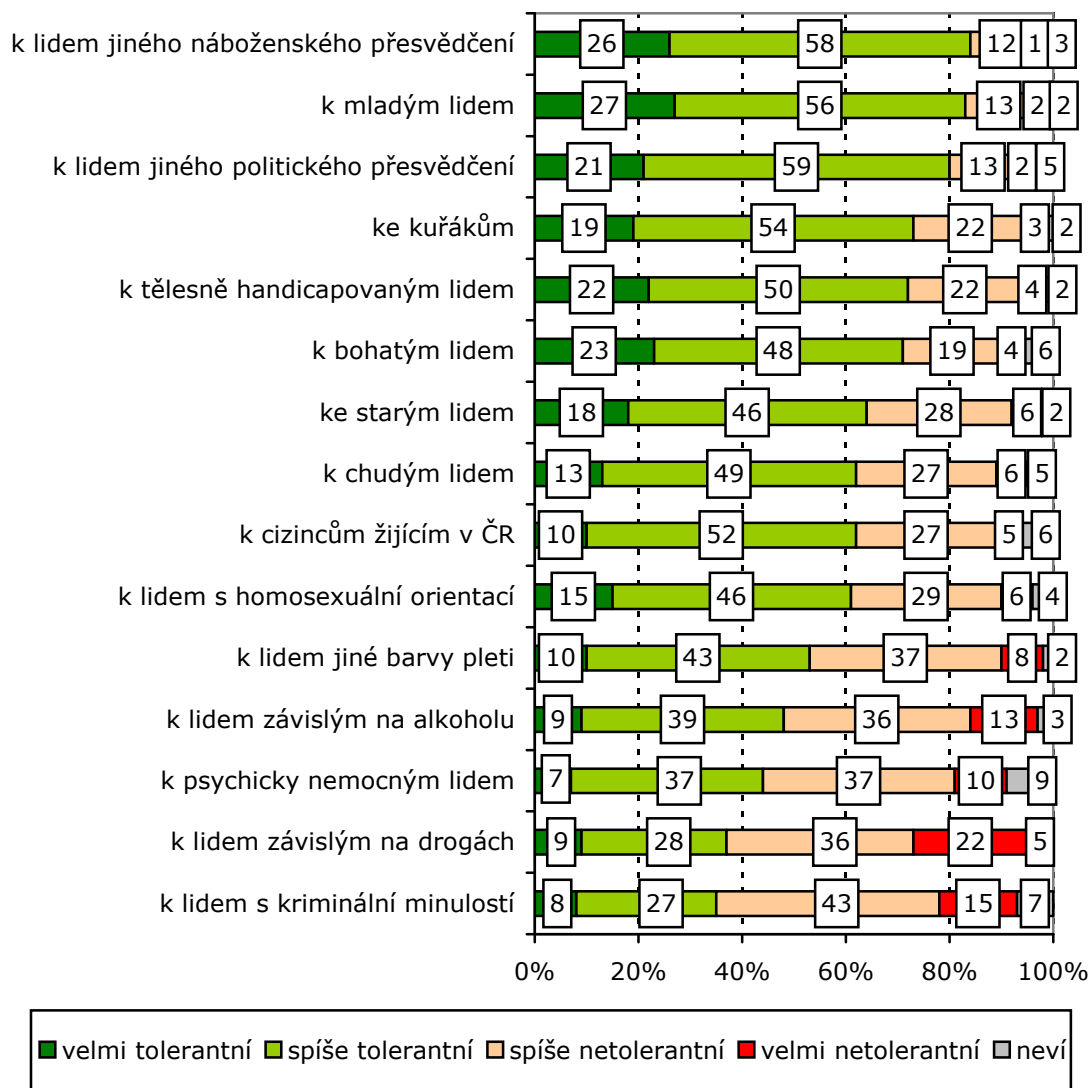
¹ Znění otázky: „Následující otázka se bude týkat lidského soužití. V seznamu, který máte před sebou, jsou vypsány různé skupiny lidí. Můžete prosím vybrat všechny ty, které byste nechtěl mít za sousedy? a) Lidé jiného náboženského přesvědčení, b) lidé jiné barvy pleti, c) tělesně handicapovaní lidé, d) lidé závislí na drogách, e) chudí lidé, f) mladí lidé, g) lidé jiného politického přesvědčení, h) lidé s homosexuální orientací, i) staří lidé, j) lidé s kriminální minulostí, k) psychicky nemocní lidé, l) lidé závislí na alkoholu, m) bohatí lidé, n) kuřáci, o) cizinci žijící v ČR.“

Tabulka 1. Koho byste nechtěl mít za sousedy? – časové srovnání (v %)

	III/2003	III/2005	III/2007	III/2008	III/2009	III/2010	III/2011
Lidé závislí na drogách	85	87	87	89	85	86	89
Lidé s kriminální minulostí	78	77	77	78	79	75	80
Lidé závislí na alkoholu	-	-	81	83	78	79	79
Psychicky nemocní lidé	-	-	51	59	53	60	63
Lidé jiné barvy pleti	24	22	24	26	25	31	32
Lidé s homosexuální orientací	42	34	29	29	27	25	26
Cizinci žijící v ČR	31	21	-	-	22	23	25
Kuřáci	-	-	19	21	16	17	17
Bohatí lidé	16	16	10	12	12	12	13
Lidé jiného náboženského přesvědčení	8	7	6	8	6	11	11
Chudí lidé	7	8	6	7	6	8	9
Tělesně handicapovaní lidé	-	-	4	5	6	7	7
Lidé jiného politického přesvědčení	6	4	4	4	3	5	6
Starší lidé	6	3	3	4	4	6	5
Mladí lidé	8	9	4	4	3	5	5

Rozdíly ve společenském odstupu vůči různým skupinám se objevují podle pohlaví, věku, vzdělání i životní úrovně. Z hlediska pohlaví jsou to ženy, které o něco častěji než muži zmiňují, že by nechtěly za souseda závislého na alkoholu. Z hlediska věku je u lidí starších 60 let patrná větší distance od drogově závislých, mladých lidí, homosexuálů, nebo bohatých lidí. Lidé mladší 30 let zase častěji nechtějí za sousedy staré lidi. Z hlediska vzdělání jsou to lidé s vyšším vzděláním, maturitou a vysokou školou, kteří méně často jmenují homosexuálně orientované lidi a lidi jiné barvy pleti jako ty, které nechtějí za sousedy. U životní úrovně mají občané deklarující špatnou životní úroveň větší odstup od lidí jiné barvy pleti, homosexuálně orientovaných lidí, bohatých lidí, nebo cizinců žijících v ČR.

Další otázka mapující toleranci vůči různým vybraným skupinám zjišťovala mínění o druhých, tedy nakolik je podle lidí tolerantní česká společnost. V obecné rovině lze konstatovat, že Češi vnímají svou společnost jako tolerantní k většině vybraných skupin. Mínění o vysoké míře snášenlivosti ve společnosti je patrné u náboženského přesvědčení (84 % kladných odpovědí), mladých lidí (83 %), nebo u politického přesvědčení (80 %). Podle mínění lidí je veřejnost také v celkem velké míře tolerantní i ke kuřákům (73 %), tělesně handicapovaným (72 %) nebo bohatým lidem (71 %). Více tolerantní než netolerantní je podle mínění občanů česká veřejnost i v případě starých lidí (64 %), chudých (62 %), cizinců žijících v ČR (62 %), nebo lidí s homosexuální orientací (61 %). Větší míru netolerance lze zaznamenat v mínění o postoji k lidem jiné barvy pleti, i když i zde ještě stále převládají kladné odpovědi (53 %). Naopak mínění o netoleranci společnosti k vybrané skupině převažuje u lidí závislých na drogách (58 % negativních odpovědí) a u lidí s kriminální minulostí (58 %). V případě lidí závislých na alkoholu a psychicky nemocných lidí je mínění rozpolcené, podíly kladných a záporných odpovědí jsou zhruba stejné.

Graf 2. Jsou podle Vás lidé v ČR tolerantní k těmto skupinám obyvatel?²

Jak je patrné z tabulky 2, ve srovnání s předešlým šetřením v březnu 2010 se hodnocení tolerance české společnosti k různým skupinám v zásadě nezměnilo. Mírně však posílilo mínění o toleranci k homosexuálně orientovaným lidem. Zároveň za celou historii měření je v tomto výzkumu lidmi česká společnost viděna jako zatím nejvíce tolerantní ke jmenované skupině obyvatel. O něco také posílilo mínění o shovívavosti k lidem závislým na alkoholu, zhruba na úroveň let 2007 a 2008.

Obecně lze také konstatovat, že při srovnání poloviny devadesátých let a dneška, vnímají občané společnost, ve které žijí, jako tolerantnější. Hodnocení u položek šetřených takto dlouho se totiž buď nezměnilo, nebo kladné varianty odpovědí posílily.

² Znění otázky: „Nyní se budeme podobně bavit o toleranci. Jsou podle Vás lidé v České republice tolerantní, snášenliví anebo netolerantní, nesnášenliví k těmto skupinám obyvatel? a) K lidem jiného náboženského přesvědčení, b) k lidem jiné barvy pleti, c) k tělesně handicapovaným lidem, d) lidem závislým na drogách, e) k chudým lidem, f) k mladým lidem, g) k lidem jiného politického přesvědčení, h) k lidem s homosexuální orientací, i) ke starým lidem, j) k lidem s kriminální minulostí, k) k psychicky nemocným lidem, l) k lidem závislým na alkoholu, m) k bohatým lidem, n) ke kuřákům, o) k cizincům žijícím v ČR.“ Varianty odpovědí: velmi tolerantní, spíše tolerantní, spíše netolerantní, velmi netolerantní.

Tabulka 2. Jsou podle Vás lidé v ČR tolerantní k těmto skupinám obyvatel? – časové srovnání (součet kladných odpovědí v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2003	2005	2007	2008	2009	2010	2011
K lidem jiného náboženského přesvědčení	69	65	71	72	70	70	86	86	89	87	84	82	84
K mladým lidem	70	65	74	75	73	73	82	78	87	87	85	82	83
K lidem jiného politického přesvědčení	51	46	52	58	53	55	80	77	79	79	79	77	80
Ke kuřákům	-	-	-	-	-	-	-	-	78	76	74	72	73
K tělesně handicapovaným lidem	-	-	-	-	-	-	-	-	78	75	72	72	72
K bohatým lidem	41	40	49	44	43	40	62	59	66	69	69	69	71
Ke starým lidem	62	63	64	68	63	67	82	67	68	63	66	63	64
K chudým lidem	62	58	60	62	59	58	74	64	67	65	65	61	62
K cizincům žijícím v ČR	61	59	68	61	61	54	56	62	-	-	57	61	62
K lidem s homosexuální orientací	29	27	44	38	42	39	42	49	57	53	56	56	61
K lidem jiné barvy pleti	42	37	49	49	50	43	52	55	59	57	55	52	53
K lidem závislým na alkoholu	-	-	-	-	-	-	-	-	47	47	45	41	48
K psychicky nemocným lidem	-	-	-	-	-	-	-	-	42	41	43	41	44
K lidem závislým na drogách	-	-	-	-	-	-	23	36	39	38	36	36	37
K lidem s kriminální minulostí	-	-	-	-	-	-	21	34	34	35	32	32	35

Diference v mínění o toleranci obyvatel ČR k vybraným skupinám se objevují z hlediska věku a životní úrovně. Mladší lidé, ve věkových skupinách do 30 let, jsou o něco častěji přesvědčeni, že společnost je netolerantní k mladým lidem. Naopak, lidé starší 60 let se zase v o něco větší míře domnívají, že společnost je netolerantní k starým lidem. Z hlediska životní úrovně ti, kteří deklarují špatnou životní úroveň si o něco častěji myslí, že je společnost netolerantní k chudým lidem. Lidé s dobrou životní úrovní jsou zase o něco častěji přesvědčeni, že společnost je tolerantní ke starým, na rozdíl od těch, kteří označují svou životní úroveň za ani dobrou, ani špatnou a špatnou.